

Олег Говда

ТРИЧІ НЕ ВМИРАТИ

НАРЕЧЕНА

**ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2019**

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Схоже, жартівлива погроза застосувати тілесне покарання додала впевненості, бо перемістився у Виселки вдалося Тарасові з першої спроби.

Куниця закрив очі, зосередився і... опинився посеред кімнати, де ночував зі Степаном минулої ночі. Он, на столі навіть той самий глек стоїть, з якого йому покійна Аглая Луківна квасу наливала. Дивно тільки, що за часом вже мав минути полудень, а у світлиці — як і раніше, панувала напівтемрява, та й не прибрано. Як схопилися вони з побратимом зі своїх лежанок, так все і залишилося неторканим.

Абсолютно не зрозуміло навіщо, — вернувся ж як приятель, з добром, — намагаючись не закрипіти дверима, Куниця вийшов на ганок.

Село упирів жило звичним неквапливим ладом.

Через три хати, оголений до пояса, ставний м'язистий чолов'яга розмірено колов дрова, з неймовірною легкістю орудуючи величезною сокирою. А двоє підлітків, хлопчик і дівчинка, років десяти-дванадцяти, неквапливо збирали нарубані дрова і складали їх у велику полінницю, вздовж стодоли. Допомогали батькові... Але і в цьому тутешні діти відрізнялися від звичайної сільської дівчори, завжди готової навіть з найважчого завдання влаштувати забаву і розвагу. Ці — працювали мовчки і зосереджено. Хлопчик підставляв руки і чекав, доки сестра накладе дров повне

наруччя, потім неспішно переходив до стодоли і застигав нерухомо, чекаючи поки дівчинка акуратно вклала полінца. І робили вони це, хоч і не хутко, зате так злагоджено, що батько ледве-ледве встигав наколоти свіжих дров.

Не дарма кажуть, що людина може нескінченно довго милуватися, як горить вогонь, тече вода або працюють інші. Куниця настільки захопився незвичним і напрочуд гармонійним видовищем, що не помітив, як до нього підійшов староста Висілків.

— О, швидко ти обернувся. Видно, пильна справа. З хорошою звісткою поспішав, чи не дуже? — пробасив Петро Бобрік, з'являючись поруч зовсім нечутно, мов власний привид.

Куниця рвучко обернувся до нього, але в поставі кременного чоловіка не було навіть натяку на агресію. Хоча шапку все-таки не зняв.

— Тобі судити, староста... — вимовив статечно, ввічливо кланяючись. — Я розповім, як є, а ти сам вирішуй.

— Говори.

Староста відповів настільки ж чемним поклоном, а після так важко опустився на закопану біля ґанку лавку, що товстезна дошка аж застогнала під його вагою.

— Сідай, — кивнув на вільний краєчок. — Подейкують, в ногах правди немає...

— Дякую... — не став чинитися Тарас і, щоб хоч якось почати розмову, зауважив з усмішкою: — Ось тільки сумніваюся, що вона в тому місці, котрим на лаву сідають...

— Хто зна, хто зна... — не підтримав жарту похмурий упір. — Якщо зважити на те, як ви, люди, обходитеся з життям, єдиною справжньою цінністю, що дав вам Творець, то — цілком ймовірно, що саме туди ви свою правду і засунули... Але не будемо з розумним виглядом пересипати з пустого в порожнє, викладай: з чим повернувся туди, де сам знаєш, тебе не ждуть?

— Хочу чамбул ординців до вас запровадити... — немов з моста в воду бухнув Куниця, відчуваючи, як погляд старости пронизує його буквально наскрізь, роблячи марною будь-яку спробу хитрувати чи вигадувати щось правдоподібне і благопристойне. Розуміючи, що гола правда буде саме тим, чого очікує досвідчений упир.

Петро ще раз уважно подивився козакові в очі, пожував губами і повільно вимовив:

— Щедра пропозиція, відьмак... І несподівана. Мабуть, ціну таку ж заломити? Кажі одразу, що від нас треба?

Куниця знизав плечима.

— Ні, так не годиться... — не прийняв мовчання староста. — Адже неспроста добрий християнин нечисті допомагати взявся. Вибач, але я довго живу і в людську доброту, а тим паче — безкорисливість, давно не вірю...

— Резонно, — неохоче погодився молодий козак, стомлено проводячи рукою по обличчю, немов витираючи з нього випадковий наліт нещирості і пилюку турбот. — Тільки ось що я тобі скажу, Петре... — продовжив трохи згодом: — ...різні ми. Це ти вірно підмітив. Людина й упир... Але ж ось, сидимо собі поряд, розмовляємо мирно. Чи не ставиш собі питання: чому так? Ні? А я відповім. Тому, що ми тут всі однією землею вирощені і вигодувані. Однією рососою вмиті і напоєні. А бусурмани, які через моря з мечем до нас приперлися — геть інші. Чужі нам і плоттю, і духом. Адже вони не тільки за невільникими та скарбом прийшли, а щоб землю цю — і у дітей наших, і у внуків відняти. Ось і вся розмова... — не зовсім виразно закінчив козак. Але сільський отаман зрозумів парубка, бо кивнув і запитав уже зовсім інше:

— Багато їх?

— Точно сказати не можу, — не став лукавити Тарас. — Але, думаю, не менше сотні. І один шаман з ними буде, напевно...

— Хороша здобич... — задумливо промовив Бобрик. — Життів, відібраних у ординських воїнів, нашому селу років на десять вистачить. Дітлахи підростуть... Думаєш, легко дивитися, як вони дорослішають, але як і раніше залишаються в дитячому тілі? А як допомогти? З бездушної звірини багато життєвих сил не візьмеш. А ти сам битися з ними залишишся, чи знову сірими стежками підеш?

— Допоможемо вам, Петре. Можеш не сумніватися... Це ми з побратимами твердо вирішили.

— Добре... — кивнув той. — Уміння відьмака і чародія напевно стане в пригоді... Супроти шамана. Особливо, якщо той іфрита на допомогу викличе. Стривай, ти сказав: з побратимами? Вас же тільки двоє було?

— Сьогодні до нас ще один товариш приєднався. Він беркутом перекидається. У бою зайвим не буде... А ви... — не втримався Тарас від питання, що турбувало його: — Справді, з сотнею впоратися зможете?

Староста невизначено хмикнув, потім поліз пальцями до себе в пояс і витяг звідти давню срібну монету. Неспішно очистив її від присохлого бруду і простягнув козакові.

— Тримай... Сам не знаю навіщо кажу, але життя напевно варто кількох слів. Вбивати те, що і так мертво — справа клопітка. Запам'ятай, відьмаче. Хоча — краще, щоб це знання тобі ніколи не знадобилося... Упиря ні сталлю, ні сріблом, ні святою водою, ні звичайної молитвою вбити не можна. А оскільки ми бездушні, то і до значної частини чар байдужі...

— Безсмертні, чи що? — здивувався Куниця.

Староста широко усміхнувся, легко лягнув козака по плечу і піднявся з лави.

— Піду я... Треба родичів попередити, щоб до бою підготувалися. Дітей заховати... Їм, пізніше, і підранків вистачить. Чого дарма в гущу лізти, вірно? А ти, пане відьмак,

теє... Відпочинь трохи... Якщо часу ще багато — іди в хату та й подрімай. Ну, а коли поспішаєш кудись, то он ту, розлогу грушу, бачиш? Посидь під нею. Там гарне місце, світле. І не помітиш, як сили відновиш...

Сказавши все це, Петро повернувся до козака широкою спиною і неспішно рушив до сусідньої хати. Але, відійшовши п'ять-шість кроків, несподівано зупинився і неголосно вимовив:

— Спасибі, людино...

Трохи помовчав і додав:

— Вогонь... Немає в цьому світі жодної істоти, яка змогла б у вогні вціліти... Хіба що його духи. Ну, так зате вони води, на відміну від решти, бояться. Загалом, удачі нам усім, пане відьмак, запорізький новик і характерник... Володар задоволений тобою. Благородство душі у противника часом більшої поваги гідно, ніж у найвірнішого товариша.

— Тому, що шляхетного ворога простіше навколо пальця обвести? — хмикнув Куниця.

— Е ні. Ти неуважно слухав. Я сказав — противник, а не ворог. Зауваж — різниця суттєва... А якщо, через юність, ти цього ще не розумієш, то не бери в голову. Коли подорослішаєш, тоді й оціниш, — зареготав упир і... зник.

Тарас досадливо смикнув плечем, демонструючи, що у всій цій справі його найменше цікавить думка якогось безіменного Володаря. Потім піднявся з лавки і неспішно попрямував у вказаному старостою напрямку. Перепочити й справді не зашкодить.

Місце і справді виявилось незвичне. Не дійшовши до груші ще добрий десяток кроків, Куниця відчув, як все тіло наповнюється хвацьким, молодецьким завзяттям. Ніби

ківш хмільного меду перевернув. Здавалося, за що б не взявся, усе вдасться. Все буде під силу... А потім настало розуміння, що в такому разі йому і робити нічого не треба. Усе само собою влаштується. Відмак сів на траву, притулився потилицею до шорсткого стовбура і блаженно заплющив очі, насолоджуючись незвичайним відчуттям тиші і спокою.

Добре тут було, надійно. І не тому, що раптом зникли бажання, і все зробилося байдужим, нецікавим, а саме через міцніючу з кожною хвилиною впевненість: що немає в цьому світі небезпеки, з якою Куниця не зміг би впоратися... Якби не тривога за товаришів, він із задоволенням згорнувся б калачиком, просто тут, під деревом і задав такого хропака, що з гілок не тільки листя, а й нестигли гриші посипалися б.

— Цікаво, що там, у Степана з Василем діється? — пробурмотів, закриваючи очі. — Чи впораються самі? От би поглянути на них, хоч здалеку... А вже потім, з чистим сумлінням, і подрімати можна.

Тарас позіхнув, уткнувся підборіддям у груди, моргнув і раптом зрозумів, що бачить не власний живіт і коліна, а дивиться на свою ж виголену потилицю. Як людина, котра стоїть поруч і трохи збоку, за плечима.

Оторопіло похитав головою, моргнув, але не допомгло. Потер кулаками очі, але нічого не змінилося. Він продовжував бачити себе зі спини.

— Ну, нічого собі! — вигукнув у захваті. — Значить, я тепер ще й так можу? Помилуватися на себе збоку... Як у казках називаються істоти, що мають на потилиці третє око? Шкода, забув...

Але, надивившись вдосталь на власну потилицю, Тарас знизав плечима і поцікавився, знову-таки у самого себе:

— І на якого біса воно мені знадобилося? Я ж не красна дівця, щоб на всі боки крутитися, коли нову сукню примірятиму?